

## Vilse i samhället – om försöken att hjälpa "missing people" rätt i livet

av Bengt-Åke Wennberg



**PLANERINGSPARADOXEN**  
*Hur kunde det som var tänkt så väl bli så fel?  
Svaret, som Sara Westin ger, är lika enkelt som förbluffande. Man hade glömt bort "människan".*

*Istället för att människan kände sig välkommen, inbjuden, uppskattad och accepterad blev man vilse i samhället. Trots alla sina brister, lustar och drifter skulle man inordnas i ett oförklarligt och obegripligt regelverk som "andra" ordnat och i en miljö där andra bestämde "vad som är bra för en".*

*Planerarna har en bild av världen. Den som planeras för – Sara Westin kallar hen för "flanören" – har en helt annan.*

I två reportage i SR Studio 1 måndag den 11 februari diskuteras de arbetslösas besvikelse på samhället. Det ena programmet är intervjuer med unga arbetslösa som trots sin skada borde kunna hitta en plats i samhället som de kan känna sig tillfreds med. Det andra programmet är en intervju med Hillevi Engström – nuvarande arbetsmarknadsminister.

Hillevi Engström svarade inte på reporterns frågor – vilket är taktiken i dessa fall. Hon gjorde istället abstrakta påståenden och utläggningar om vad som "vore bra" och vilka typer av insatser som därför behövde göras och vilka regler och begränsningar som vore rimliga. Jag fick intrycket att hon var helt nöjd med den typ åtgärder som vidtagits i de fall som presenterades. Jag hörde inte ens skuggan av en tveksamhet.

Hon var bedrövad över de arbetslösas situation och led med dem. Hon förstod deras vanda. Men det fanns i princip inget fel på arbetsmarknadspolitikens inriktning och ambitioner. Hon förde ett abstrakt och teoretiskt resonemang som vi andra, som inte råkat ut för

de problem som redovisades, skulle kunna acceptera som klokt och rimligt. Vi skulle således tycka att det är en rimlig och bra politik som hon representerar. Hennes "snack" skulle låta bra i våra öron.

Jag menar att politiken är farlig, destruktiv och inhuman. Inte för att den är "fel" eller att ett annat "snack" skulle vara bättre. Farligheten ligger i att "snacket" har lämnat verkligheten bakom sig. De som drabbas av politiken känner sig vilsna, utstötta, skamfyllda, övergivna och negligerade trots regeringens och arbetsmarknadsministrarnas alla välmenande åtgärder och kloka överväganden. Hur kan detta komma sig? Fenomenet kallas på fint språk för kontrafinalitetsproblemet. "Hur kan det som är så väl tänkt falla ut och bli motsatsen till vad man önskat?"

Sara Westin har i sin avhandling "[Planerat – alltför planerat](#)" beskrivit detta problem. Hammarby Sjöstad planerades efter konstens alla regler för att bli en urban, trivsamt och inbjudande miljö. Trots alla planerarnas åtgärder blev det tvärtom och avhandlingen behandlar hur detta kunde komma sig. Hur kunde det som var tänkt så väl bli så fel? Svaret, som hon ger, är lika enkelt som förbluffande. Man hade glömt bort "människan". Man hade skapat just den miljö som de intervjuade i Studio 1 beskrev. Människan man planerade för blev vilse i samhället.

I stället för att man kände sig välkommen, inbjuden, uppskattad och accepterad trots alla sina brister, lustar och drifter skulle man inordnas i ett oförklarligt och obegripligt regelverk som "andra" ordnat och i en miljö där andra bestämde "vad som är bra för en". Planerarna har en bild av världen. Den som planeras för – Sara Westin kallar hen för "flanören" – har en helt annan. Radioprogrammet visade att aldrig har gapet varit större mellan regeringens politik och den verklighet som de som valt dem faktiskt upplever.

Hur berörs du i ditt jobb och din situation av planeringsparadoxen?

## Referenser

Westin S (2010): Planerat, alltför planerat. En perspektivistisk studie i stadsplaneringens paradoxer. Västerås: Kulturgeografiska institutionen, Uppsala Universitet.

<http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A359185&dswid=8361>